

NOORTEMUUSIKAL

KEVADINE ÄRKAMINE

SPRING AWAKENING

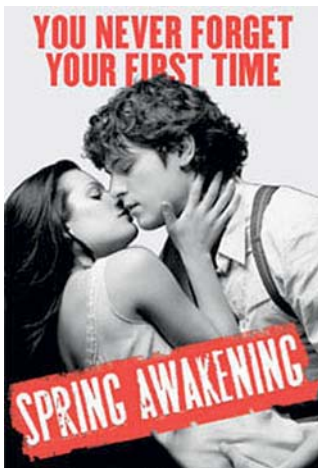

Juhend

muusikali
teemade
käsitlemiseks
koolitundides

Sisaldab:

- Näidendi sisu ja teemade ülevaade
- Õppetükid ja juhtnöörid koolitundide läbiviimiseks
- Aktiivtööd, kodused ülesanded

KEVADINE ÄRKAMINE

Juhend muusikali teemade käsitlemiseks koolitundides

Originaali tiitel StageNOTES™: A Field Guide for Teachers

Välja antud Camp Broadway poolt 2008. aastal Ameerika Ühendriikides

Käesolev väljaanne põhineb Frank Wedekindi näidendi alusel loodud muusikalil „Kevadine ärkamine“, muusika autor Duncan Sheik ning libreto ja laulutekstide autor Steven Sater. Muusikali esmalavastuse Ameerikas Broadwayl produtseeris Atlantic Theater Company, lavastas Michael Mayer ning koreograafia lõi Bill T. Jones. Muusikali Eesti versiooni lavastajad on Taavi Tõnisson ja Anti Kobin, kunstnik Britt Urbla Keller, koreograaf Olga Privis ja muusikajuht Kaire Vilgats. Libreto tõlkis Martin Algus, laulusõnad eestistas Jaan Pehk. Materjal on valminud NUKU teatri, Eesti Seksuaaltervise Liidu ja Tervise Arengu Instituudi koostöös.

Lugupeetud õpetaja,

meil on rõõm esitleda käesolevat juhendit, mis on mõeldud lisamaterjalina muusikalist lähtuvate teemade käsitlemiseks koolis. Materjal on välja töötatud selleks, et aidata õpilastel pärast etenduse külastamist saada parem ettekujutus 19. sajandi Saksamaa oludest, tookordsetest lastekasvatuse, hariduse ja noorte seksuaalsusega seotud hoiakutest ja nende muutumisest ajaloo jooksul, kuid laiemalt ka teatriaalo ja teatrikunstiga seotud teemadest.

Juhendmaterjali tõlkimisel ja kohandamisel Eesti kultuurikeskkonnale ja kehtivale riiklikule õppekavale keskenduti eeskätt noorte tervise, seksuaalsuse ja seksuaalõigustega seotud teemaderingile. Loodame, et see juhend ärgitab nii õpilasi kui ka õpetajaid mõttevahetusele ja on abiks enesekohaste ja sotsiaalsete oskuste õppimisel nii inimese- ja ühiskonnaõpetuse kui ka ajaloo- ja kirjandustundides – seda nii põhikoolis kui gümnaasiumis.

Juhendit saavad kasutada õpetajad tundide läbiviimisel koolis, ent see on üldhuvitavaks lugemismaterjaliks igas vanuses teatrikülastajatele.

NUKU teater
Eesti Seksuaaltervise Liit
Tervise Arengu Instituut

SISUKORD

„KEVADISE ÄRKAMISE“ SISU	5
„KEVADISE ÄRKAMISE“ TEGELASED	6
ETENDUSE ETIKETT	8
Teatrikülastuse kombestik 19. sajandil ja tänapäeval.....	8
Kuidas olla hea publik	9
TUNDIDE ÜLESEHITUS	10
1. ÕPPETÜKK: NÄIDENDI AJALOOLINE TAUST	11
Sissejuhatus teemasse	11
Arutelu.....	13
Kirjalik töö	14
Aktiivtöö	15
Kodune ülesanne.....	16
2. ÕPPETÜKK: SEKSUAALSUS	17
Sissejuhatus teemasse	17
Arutelu.....	18
Kodune ülesanne.....	19
3. ÕPPETÜKK: NÕU JA ABI SAAMISE VÕIMALUSED.....	20
Sissejuhatus teemasse	20
Arutelu.....	22
Kirjalik töö	23
Aktiivtöö	24
Kodused ülesanded	25
4. ÕPPETÜKK: SEKSUAALHARIDUS	27
Sissejuhatus teemasse	27
Arutelu.....	28
KASULIKKE LINKE.....	31

KEVADINE ÄRKAMINE

„KEVADISE ÄRKAMISE” SISU

On Saksamaa aastal 1891. See on maailm, kus kõik trumbid on täiskasvanute kätes. Noor ja ilus Wendla uurib oma keha saladusi, mõistatades endamisi, kust küll lapsed tulevad, kuni ema käsib tal selle tegevuse lõpetada ja end korralikult riidesse panna.

Meelinüristavas ladina keele tunnis katkestab nutikas ja kartmatu Melchior tuupimise, et kaitsta oma sõpra Moritzit – poissi, kes puberteedist niivõrd traumeeritud, et ei ole võimeline millelegi keskendumisele. Aga ega koolidirektor sellest hooli. Ta lööb neid mõlemaid ja käsib neil jääda pärast tunde.

Ühel öhtupoolikul kohtuvad Melchior ja Wendla juhuslikult salajases metsatukas ja avastavad endas peagi tunde, mis erineb kõigest varemkogetust. Samal ajal kui nad on kobamisi leidmas teineteise embusesse, ei saa Moritz hakkama oma õppetöödega ja langeb peagi koolist välja. Kui isegi Moritzi ainus täiskasvanud sõber, Melchiori ema, ei hooli tema abipalvest, satub ta nii meeleheitele, et ei suuda mõista ka lapsepõlvesõber Ilse pakutavat eluvõimalust. Loomulikult ei raiska direktor aega, asudes Moritzi enesetapust süüdistama Melchiori ja heites ta koolist välja. Ning peagi saab Wendla ema teada, et tema väike tütar ootab last. Nüüd peavad noored armastajad asuma võitlusse kõigi raskustega, mis on seotud ootamatu rasedusega.

„Kevadine ärkamine” põhineb Frank Wedekindi 1891. aastal kirjutatud vastuolulisel draamal, mida omal ajal peeti väga skandaalseks, sest see kõneles seksist ja enesetapust. Nii lugu ise kui ka lavaloo kõnepruuk ja kostüümid on kantud 19. sajandist. See aga sobib suurepäraselt alternatiivse popi stiilis muusikaga, mille on loonud Grammy auhinna kandidaat, laulja ja helilooja Duncan Sheik, ning teksti ja laulusõnadega, mille autor on Steven Sater. „Kevadine ärkamine” on saanud inspiratsiooni ühest näitekirjanduse kõige vastuolulisemast meistriteosetest – lavaloo, mis kujutas teismeliste eneseavastamist nii julgelt, et selle lavastamine keelati ning selle täielik ingliskeelne versioon jõudis lavale alles pea 100 aastat pärast avaldamist.

Melchior (Markus Robam)
Andekas õppur ja murtud
südamega peategelane

Wendla (Getter Meresmaa)
Melchiori 14-aastane
õnnetu saatusesega kallim

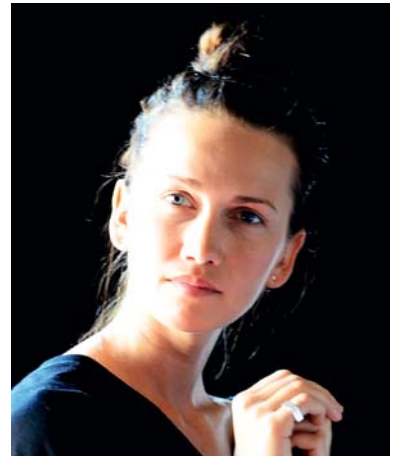
Moritz (Stig Rästa)
Rentier Stiefeli poeg ja
Melchiori parim sõber

Ilse (Saara Kadak)
Vaba hing, Wendla, Melchiori
ja Moritzi lapsepõlvesõber

Otto (Reigo Tamm)
Kooliõpilane,
Melchiori ja Moritzi sõber

Thea (Anna Põldvee)
Kooliõpilane,
Wendla sõbranna

Georg (Silver Laas)
Kooliõpilane,
Melchiori ja Moritzi sõber

Martha (Kati Ong)
Kooliõpilane,
Wendla sõbranna

Ernst (Norman Salumäe)
Kooliõpilane,
Melchiori ja Moritzi sõber

Hanschen (Mihkel Tikerpalu)
Kooliõpilane,
Melchiori ja Moritzi sõber

Anna (Mari Ronimois)
Kooliõpilane,
Wendla sõbranna

Täiskasvanud

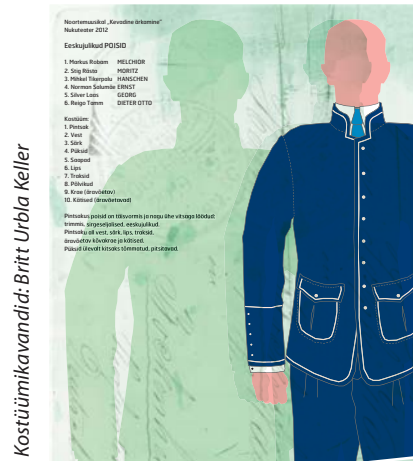

Liivika Hanstin:
Proua Bergman
Wendla ema
Proua Gabor
Melchiori ema
Proua Bessell
Martha ema
Preili Knuppeldick
Õppealajuhataja
Preili Grossebustenhalter
Georgi klaveriõpetaja

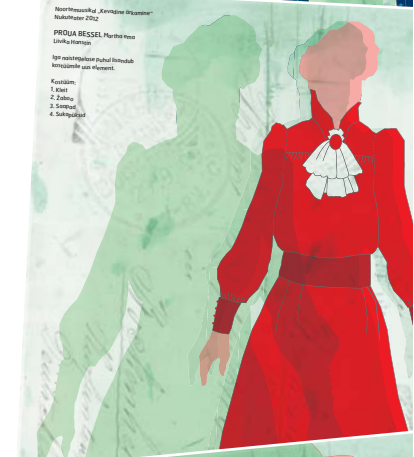
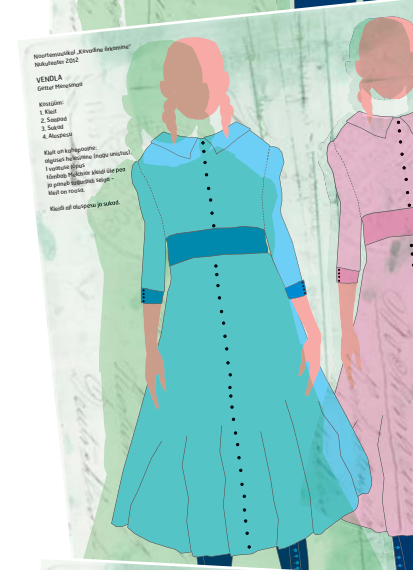

Riho Rosberg:
Härra Gabor
Melchiori isa
Härra Stiefel
Moritzi isa
Härra Rilow
Hanscheni isa
Härra Neumann
Ilse isa
Härra Sonnenstich
Ladina keele õpetaja
Direktor Knochenbruch
Pastor Kaulbach
Doktor Von Brausepulver
Schmidt

Fotod lugemisproovidest:
Ave Kaing-Kaabel

Kostüümikavandid: Britt Urbila Keller

ETENDUSE ETIKETT

Teatrikülastuse kombestik 19. sajandil ja tänapäeval

19. sajandi alguses oli kombeks alustada teatrietendusega kell kuus õhtul. Teatriõhtu kestis viis või kuus tundi, see algas lühikese „eesriidetõstjaga”, millele järgnes viietunnine põhietendus, teisi lühinäitemänge etendati selle vaheaegadel. Seda võiks võrrelda tänapäeval parima eetriaajaga televisioonis, mis täidab inimeste õhtu rea ajaviiteseriaalidega. Ajal, mil puudusid televisioon ja radio, oli teater selleks kohaks, kust inimene leidis külmal talveõhtul seltskonda, valgust ja soojust.

Sajandi edenedes peegeldasid teatripublikus toimuvad muutused kogu ühiskondliku kliima muutumist. Jõukamad isandad tulid ikka kohale kella kuueks, et ära vaadata kogu õhtu kava, ning tööliklassile pakuti poole hinnaga sissepääsu alates kella kaheksast või poole üheksast. See võimaldas neile pikemaid tööpäevi ja väiksemaid kulutusi. Vaatamata sellele olid teatrisaalid alati täis, pakkudes inimestele pääseteed igapäevasest tööorjusest ja veidikest rõõmu.

Sellisest menust tingituna hakati ehitama üha suuremaid teatreid. Tänu edusammudele ehituses oli võimalik nüüd ehitada saali kohale rõdusid varasemate astmeliselt tõusvate istmeridade asemele. See tähendab, et põrandal (mida hakati kutsuma „parteriks”) istuv publik oli väljaspool rõdul asuvate inimeste vaatevälja. Selle tulemusena ei pühendanud lihtrahvas enam nii palju tähelepanu teiste teatrikülastajate vaatamisele ja tagarääkimisele, vaid hakkasid suurema huviga etendust jälgima. Teatritegijad hakkasid istmete piirkonnas olevaid tulesid hämardama (neid nimetati „majatuledeks”), keskendades publiku tähelepanu laval toimuvale. Gaasivalgustuse ja „rambivalguse” (algelise punktvalguse) kasutusele võtmine muutis hoolikalt läbimõeldud valgustuse silmale veel meeldivamaks, võites publiku vaimustatud tähelepanu.

1850. aastateks ei vaadanud ka jõukam publik enam kogu õhtu kestvat etendust. Eesriide avanemine nihkus kella kaheksale (et tulla vastu õhtusöögilt saabuvatele isandatele) ning esitati ainult ühte näitemängu varasema nelja või viie asemel, mis andis publikule võimaluse osaleda pärast teatrietendust veel teistel üritustel. Matineesid (päraslõunaseid etendusi) hakati korrapäraselt esitama alles 1870. aastate paiku, mis andis ka daamidest teatriveatajatele, kes poleks soovinud hilisõhtul kodust välja minna, võimaluse teatrit külastada.

Ka nüüd, uuel aastatuhandel, on paljud neist tavadest ikka veel meiega. Teater on ikka veel see paik, kus „saab näha ja olla nähtud”, etendused algavad õhtul kell 6 või kell 7 ja publiku vaimustatud vadin vaibub sosinaks, kui majavalgus hämardub ja lavatuled süttivad ning algab järjekordne teatriõhtu. Võite veenduda, et kõik, keda tunnete, saavad teatrist parema elamuse, kui jagate nendega kõrvalolevat teatrikombestikku. Ja siis – nautige etendust!

Kuidas olla hea publik

Pidage meeles, et teatrikülastus erineb kinokülastusest. Kui lähete vaatama elavat etendust, tuleb neid erinevusi alati meeles pidada.

Ärge etendusele hilinege, see segab nii näitlejaid kui ka teisi pealtvaatajaid!

Uskuge või mitte, aga **näitlejad tööpoolest kuulevad teid**. Sama akustika, mis võimaldab teil kuulda näitlejaid, mõjub nii, et ka näitlejad kuulevad kõike, mida pealtvaatajad teevad: ajavad juttu, krõbistavad kommipaberitega, helistavad telefoniga. Just sellepärast **ei ole teatrisaalis võimalust osta sööke või jooki** (sööge enne etendust ning jätke suupistete mugimine vaheajaks).

Ärge ajage juttu (isegi kui see on seotud laval toimuva selgitamisega oma naabrile).

Lülitage oma mobiiltelefonid alati teatrietenduse ajaks välja (viisakas pole ka tekstisõnumite saatmine, isegi kui te soovite jagada oma sõpradega vaimustust laval toimuva üle).

Loomulikult igatsevad näitlejad kuulda teie reaktsioone etenduse osas. Nii et laske käia ja **naerge heade naljade üle, plaksutage lauludele ning jätke suurimad ovatsioonid ja kiiduavaldused esriide sulgumise ja kummarduste ajaks**. See on neile kinnitus, et nad on oma töö hästi teinud.

Ärge hakake saalist välja tormama enne, kui kõik näitlejad on lavalt lahkunud!

TUNDIDE ÜLESEHITUS

Iga õppetükk koosneb tundidest ja tunnid järgmistest osadest:

- **Sissejuhatus tunni teemasse**

- **Tunni eesmärk**

- **Nõuanne õpetajale**

Nõuanded õpetajale küsimuste esitamiseks ja õpilaste juhendamiseks tegevuse käigus.

- **Väljavõte libretost**

Väljavõte „Kevadise ärkamise“ tekstist, aitamaks valmistuda järgnevas tegevuseks.

- **Harjutus**

Klassis läbiviidava tegevuse üksikasjalik kirjeldus ja juhendid.

Harjutus võib olla:

- arutelu
- kirjalik töö
- aktiivtöö
- kodune ülesanne

Lily Braun

Minna Cauer

Emma Trosse

Saksamaa, 1891

Võimatu on eitada, et kunst on oma ajastu peegel. Frank Wedekindi kirjutatud „Kevadise ärkamise“ 1891. aasta versioon üksnes kinnitab seda ütlust. Kuigi see kindlasti polnud esimene väljakutse tolle ajastu moraalinormidele, peeti seda omal ajal siiski ultraradikaalseks katsetuseks.

Suurem osa 1891. aastal eksisteerinud Saksa ühiskonna normidest kadus 1900. aastaks. Linnastumise tempo kogus pöörded. 1910. aastaks oli Berliinist saanud ülemaailmne suurlinn. Siia kogunesid sõja jalust ja tagurlike ühiskondade piirangute eest põgenevad inimesed kogu Euroopast. Sellised leiutised nagu telegraaf, telefon, elekter ja ühistransport, millest veel sada aastat varem ei osatud unistadagi, olid nüüd äkki saanud tõelisuseks.

Kõrvuti teaduslike avastustega oli see suurte muutuste aeg ka poliitilises ja ühiskondlikus mõtlemises.

Sotsiaalseid muutuseid, segadust ja moraalselt kahemõttelisust võis kohata igal elualal – poliitikas, tehnoloogias, nii inimese identiteedi kui ka seksuaalsuse vallas. Kõrvuti meeste domineerimisega pääses mõjule aktiivne naisliikumine. Naised, kes olid kaua aega olnud feodaalühiskonna ohvrid, mis seadis nad sõltuvusse oma meestest, hakkasid oma arvamust avaldama. Edumeelsete Naisühenduste Liit kutsus üles boikoteerima abielu ja tunnistama seksi naudingut objektina. Eesotsas oma asutajate Lily Brauni ja Minna Caueriga üritas naisliit organiseerida prostituutide ametiühinguid, võidelda naiste õiguse eest abordile ja taotleda homoseksuaalsuse legaliseerimist. Kirjanik Emma Trosse avaldas vastuolulise brošüüri pealkirjaga „Kas vaba armastus on ebamoraalne?“

Poliitik, feminist ja kirjanik **Lily Braun** oli Preisi kindrali tütar. Kuigi tal puudus formaalne haridus, kolis ta Berliini ning perekonnast sõltumatuna elatus seal oma kirjutistest.

Minna Cauer propageeris oma radikaaldemokraatlikke vaateid feministliku ajalehe *Die Frauenbewegung* (Naisliikumine) kaudu. Ta oli innukas abortiõiguse eest võitleja. 1895. a võttis ta osa palvekirja koostamisest, mis oli suunatud ühinemiseaduse vastu (see seadus keelustas naiste ühinemise poliitiliste organisatsioonidega), ning teda peetakse 1899. a asutatud Edumeelsete Naisühenduste Liidu peamiseks organiseerijaks.

Emma Trosse, kes kasvas „Kevadises ärkamises“ kajastatuga väga sarnases keskklassikodus, oli üks esimesi naisi, keda lubati külalisena kuulama loenguid Berliini Friedrich Wilhelmi nimelisse Ülikooli. Pole tõendeid, et teda oleks kunagi päriselt üliõpilaseks vastu võetud. Sellele vaatamata sai temast õpetaja. Võime vaid oletada, et hilisema internaatkooli juhatajana ei

KEVADINE ÄRKAMINE

sarnanenud ta kurja koolidirektoriga, oma ametikaaslasega meie näidendist.

Hariduse ja meelelahutuse hoogne levik ning juurdepääs uudistele töid teabe edumeelsete ühiskondlike liikumiste kohta rahvahulkadesse. Põgenedes sotsiaalse rõhumise eest, rändasid suured rahvarühmad Saksamaa maapiirkondadest linnadesse, kus leviva kirjaoskuse toel edenesid isikuvaaduse ideed. Kuigi inimesed austasid endiselt oma vanemaid ja kuuletusid neile, muutus varem valitsenud põhimõte, et lapsed peavad tingimata käima oma esivanemate jälgedes, nüüd kiiresti iganenuks.

Koos ühiskondlike ja kultuuriliste uuendustega astus Saksamaa ühtlasi maailma arenenud tööstusriikide hulka. Läbi kogu 19. sajandi oli Suurbritannia domineerinud nii majanduslikult kui ka sõjaliselt. 19. sajandi lõpuaastail hakkas olukord aga muutuma. Sajandi lõpuks võttis juhirolli üle Saksamaa oma areneva sõjalis-tööstusliku kompleksiga ning oli peagi saamas tugevaimaks riigiks Euroopas. Mitmed ajaloolased seostavad selle protsessiga esimese ja teise maailmasõja puhkemist.

Kui kõik see vallutas peamiselt haritumate linnaelanike mõttemaailmu, jäi vana talupoeglik Saksamaa endiselt tihedalt seotuks oma tavade ja kommetega. Siiski jõudis sealsete laste teadvusse, et nende küla kitsaste piiride taga asub lai maailm, kus toimub midagi äärmiselt erutavat. Just sellesse keskkonda paigutas oma tegelased Frank Wedekind. Ta elas Münchenis, edumeelse mõtlemise keskuses, ning arvustas oma töödes tihtipeale Saksamaa keskklassi konservatiivseid vaateid seksile ja saksa noorsoo survestamist. Tema näidendit peeti liiga äärmuslikuks ja seda ei esitatud enne 1906. aastat – ka siis olid tsensurid teinud palju olulisi kärpeid.

Teemad, millele on pühendatud näidend ja muusikal, on ajakohased ka tänapäeval: teismee seksuaalsus, lastevastane vägivald, soovimatu rasedus ja abort ning noorte toimetulekuraskused täiskasvanute juhitas maailmas. Kui ajalugu tõesti kordub, on see lugu oma aja peegel – nii toona kui ka nüüd.

Eesmärk

Teadvustamine õpilastele, et lastevastasest vägivallast tuleb teatada.

Nõuanne õpetajale

Tutvustage õpilastele, kuidas on lastevastasest vägivalda käsitlevad seadused alates 19. sajandist arenenud ning selgitage õpilastele sellistest juhtumitest teavitamise kohustust ja vajalikkust.

NÄIDENDI AJALOOLINE TAUST

ARUTELU

Katkend libretost

1. vaatus, 8. stseen

Wendla ja Melchior arutavad Marthaga toimuvat kuritarvitamise juhtumit.

WENDLA: Martha Bessell saab peaaegu igal öhtul peksta – järgmisel päeval on vorbid näha. See on jube. Tõesti, käed hakkavad värisema, kui kuuled teda sellest rääkimas. Ma ei saa viimasel ajal enam muust mõeldagi.

MELCHIOR: Keegi peaks kaebuse esitama.

Harjutus: arutelu

Võrreldes 19. sajandiga pööratakse tänapäeval lastevastasele vägivallale oluliselt rohkem tähelepanu. Näidendi sündmustiku päevil ja hiljemgi peeti lapsi nende vanemate omandiks ning vägivallatsete suhtes rakendati harva enam kui ühiskondlikku survet, seega ei tehtud laste kaitseks just palju.

Õpilased väitlevad paarides teemal „Kas laste kehaline karistus peaks olema seadusega keelatud või mitte?“. Järgneb arutelu klassis.

Väitluse lõpul küsige õpilastelt, kas nad tunnevad kohustust teatada lastevastasest vägivallast. Küsige kindlasti, kas nad on mures valesüüdistuste pärast. Arutlege, kuhu pöörduda nõu ja abi saamiseks lastevastase vägivalla puhul.

Eesmärk

Naiste õiguste käsitlemine

Nõuanne õpetajale

Eri riikide ajalugude ja kujunemiste vahele saab tõmmata mitmeid paralleele. See tund annab võimaluse võrrelda naisõiguslaste tegevust Saksamaal ja Eestis, et selle kaudu arutleda naiste positsiooni muutumise üle meie kodumaal.

NÄIDENDI AJALOOLINE TAUST

KIRJALIK TÖÖ

Katkend libretost

1. vaatus, 3. stseen

Noored neiu Anna, Thea ja Wendla lobisevad abielust ja poistest.

ANNA: Ma igatahes loodan, et su ema kiidab heaks selle mehe, kellega mina abiellun.

THEA: Ja selle, kellega mina abiellun!

WENDLA (*Õrritades.*): Noh, me kõik ju teame, kellega Thea abielluda unistab!

MARTHA: Melchior Gaboriga!

THEA: Kes ei unistaks?

ANNA (*Endiselt mänguliselt.*): Ta on päris kena ...

Harjutus: kirjalik töö

Ülaltoodu kinnitab, kui erinevalt käsitleti neil päevil noori mehi ja naisi. Kui noori naisi kasvatati abiellumiseks ja perekonna teenimiseks, siis noorte meeste haridus oli suunatud tööalasele eneseteostusele. Üldiselt ei saanud naised, vähemalt Saksamaa maapiirkondades ja ka Eestis, üldse kooli minna.

19. sajandi lõpp ja 20. sajandi algus olid naisõiguslaste liikumisele Saksamaal väga intensiivsed aastad. Samasuguseid liikumisi esines umbes samal ajal ka Eestis.

Õpilased võiksid valida välja ühe õppetüki sissejuhatuses mainitud naistest ning lisaks uurida Eesti naisliikumise eestvedajate kohta alates rahvuslikust ärkamisajast ja 20. sajandi algusest. Selle põhjal anda võiksid õpilased kirjutada kahe naise tegevust võrdleva ülevaate.

Eesmärk

Sisseelamine 19. sajandi saksa õpilase ellu

Nõuanne õpetajale

Tänapäeva õpilase elu ei sarnane üldse sellele, missugune see oli toona. Nüüdisaegsed põhimõtted hariduse osas on koolis valitsevat õhkkonda oluliselt muutnud. Mõelge, kuidas kujutaksite teie ette elu 19. sajandi klassitoas.

Katkend libretost

1. vaatus, 8. stseen

Melchior kirjutab oma päevikusse, kuidas ta end õpilasena tunneb.

MELCHIOR: ... maailm, kus õpetajad – nagu vanemadki – näevad meid pelgalt kui väga toorest materjali kuuleka ja produktiivse ühiskonna jaoks ...

... ühtne sõjaväelaslik organism, mille küljest tuleb kõik nõrk maha raiuda ...

... kus õpilaste edusammud peegelduvad üksnes õppeasutuste pingereas, mistõttu iga üksikut madalat hinnet nähakse kui ohtu – ...

Harjutus: eksperiment

Selles eksperimendis teevad kaasa kõik, kaasa arvatud õpetaja. Õpilaste elu Saksamaa koolides oli pehmelt öeldes raske. Selle juurde kuulusid jäigad õpetamismeetodid ja vahel ka mõttetult kõrged ootused. Tuletades meelde laval nähtut, kulutage veidi aega 19. sajandi kooli hariduskeskkonna üksikasjalikumale uurimisele. Kui kõik on valmis saanud, tulge kokku ja ühendage kogu saadud teave. Kogu klassi kohta peaks kujunema kokkuvõtte, mida saab edukalt kasutada mängus, kus õpetaja kujutab tollast saksa koolmeistrit ning õpilased tollaseid koolilapsi.

Mängige läbi koolitunni olukord, kus õpilased peavad omandama teatud materjali. Kuigi kehaline karistus oli tollal üpris tavaline nähtus, võib õpetaja imiteerida eksinud õpilase karistamist. Õpetajad võivad imiteerida kehalist karistamist üksnes siis, kui nad peavad seda õigustatuks ja õpilaste kogutud materjaliga kooskõlas olevaks.

Kas pole hea olla õpilane tänapäeval!?

*Frank Wedekind***Seksuaalsus 19. sajandi saksa teatrikunstis**

Benjamin Franklin Wedekind ehk Frank Wedekind sündis 1864. aastal Hannoveris, Saksamaal, kuid kasvas üles Šveitsis. Tema isa oli arst ja ema oli enne abiellumist näitlejanna. Kuigi Wedekindil oli tähtis osa Saksa eepilise teatri arengus ja teda peetakse teatriekspressionismi isaks, ei kuulu tema tööd ühtegi kindlasse koolkonda. Siiski peeti teda tollal ja peetakse ka nüüd üheks esimeseks kirjandustegelaseks, kes pidas seksuaalsust inimloomuse põhiajendiks ja kes sellest ka kirjutas.

Pärast mitmete ametite pidamist, mille tõttu ta palju ringi rändas, jõudis Wedekind lõpuks Münchenisse, kus oli parajasti kasvanud huvi draamakunsti vastu. See oli ideaalne keskkond tema vastuolulise näidendi „Kevadine ärkamine” jaoks, mis on kirjutatud 1890. või 1891. aastal, kui autor oli kahekümnendais eluaastais. Näidend, mis kirjeldas Saksamaa teismeliste püüdlusi oma seksuaalse olemuse avastamisel, sai Saksa lavastajate vastu-seisu osaliseks ning see toodi lavale alles aastaid hiljem, ja ka siis tugevasti kärbitud kujul.

Seksuaalsuse tänapäevane käsitlus**Mis on seksuaalsus?**

Seksuaalsus on inimese loomulik osa alates sünnist. See hõlmab mitmeid aspekte inimese elus – inimese seksuaalset identiteeti, lähisuhteid, naudingut, seksuaalseid tegevusi ja laste saamist. Seksuaalsus areneb koos inimesega ning selle tähendus võib elu jooksul muutuda. Seksuaalsust kogetakse ja väljendatakse oma mõtete, tunnete ja keha kaudu, kuid see on seotud ka suhetega. Seksuaalsusel on ka kultuuriline taust, st inimese seksuaalsust mõjutab see keskkond, kus ta kasvab ja areneb.

Mis on seksuaalne identiteet?

See on nägemus enda seksuaalsusest – kombinatsioon mõtetest ja tunnetest enda seksuaalsuse kohta. Seksuaalne identiteet hõlmab inimese bioloogilist sugu (kas ta on mees või naine), sotsiaalset sugu (kuidas inimene mõtleb soorollidest) ja seksuaalset orientatsiooni (mis soost inimeste vastu tuntakse emotsionaalset ja seksuaalset külgetõmmet).

Seksuaalsus ja seks

Kui seksuaalsus on eelkõige inimesele seesmiselt omane, siis seksina mõistame seksuaalsuse seda osa, mida väljendatakse käitumise ja tegevustena ning sellega seotud mõtete, kujutluste, soovide, vajaduste ja tunnetena.

Eesmärk

Arusaam keelest kui elu kujundamise vahendist.

Nõuanne õpetajale

Sõnad, mida loeme ja kuuleme, võivad meie elu tohutult mõjutada. Meie mõtlemisviis ükskõik mille kohta võib muutuda, kui seda keele kaudu teises valguses esitatakse. Sõnad on teadmine, sõnades peitub jõud.

Katkend libretost*1. vaatus, 2. stseen*

Moritz esitab küsimuse seksi mõtte kohta, kuid kõhkleb sel teemal Melchioriga avalikult rääkimast. Melchior pakub talle mõningaid selleteemalisi kirjutisi ja omatehtud visandeid, nagu tänapäeva õpilane võiks näha näiteks inimeseõpetuse aine raames antavates seksuaalkasvatuse tundides.

MELCHIOR: Hea küll siis, ma räägin sulle. Ma sain seda teada raamatutest. Aga arvesta, et see tegi minust ateisti. Niisiis – ...

MORITZ: Ei, ei – mitte siin! Ma ei saa sellest rääkida! Ei – tee mulle teene: pane see kirja. Tervenisti. Peida see homme pärast võimlemistundi mu ranitsasse. Kui soovid, võid lisada ka mõne illustratsiooni.

Harjutus: arutelu

Moritz on õnnetu ja segaduses oma seksuaalsusega seotud tunnete tõttu. Ta ei saa neist aru. Melchior, kes on veidi rohkem kogenud, pakub talle mõningaid kirjalikke selgitusi, mis peaksid teda aitama. Nagu me juba teame varasematest stseenidest Wendla ja tema ema vahel, oli seksuaalsuse tähendus inimese elus teema, millest tollal lihtsalt ei sobinud kõnelda. Moritz on täpselt samas olukorras. Melchior loodab, et oma sõpra teavitades saab too asjast aru ning ei ole enam nii segaduses ja tunneb end paremini.

Sõnad ja informatsioon on tugevad katalüsaatorid, mis võivad muuta inimese seisukohti peaaegu kõiges, mitte üksnes oma seksuaalsuse osas. Kirjatööl, mida Moritz loeb, on võime muuta tema noort elu. **Paluge õpilastel mõelda olukordadele või juhtumitele enda või kellegi teise elus, mil seksuaalsusega seotud sõnad ja teave, kas kõnes või kirjalikul kujul, on täielikult muutnud nende seisukohti. Arutlege nende juhtumite üle.**

Kodune ülesanne: kirjutada loole uus lõpp

„Kevadine ärkamine” on žanrilt tragöödia. Peategelaste elu ei ole näidendi lõppedes selline, nagu nad unistasid. Wendlast, läbinisti romantikust, saab tollel ajal väga ebatavalise abordi ohver. Melchior kaotab Wendla näol oma suure armastuse. Moritz püüab kõigest väest, kuid ei suuda olla meelega järele ei oma kooliõpetajatele ega vanematele, ning meelega läheb ta vabaturma.

Autor tahab rõhutada, et kõike juhtunut oleks olnud võimalik vältida, kui talupojajuhiskonna iganenud kombes ei oleks tekitanud selliseid tagurlikke seisukohti. Kui ainult Wendla ema oleks olnud aus oma tütreaga seksist ja seksuaalsusest kõneldes, kui Melchior oleks ainult mõelnud rohkem Wendla ja mitte ainult oma isiklike füüsiliste ihade peale, seega langetanud seksuaalsusega seotud otsuseid nõnda, et nii mõtted, tunded kui ka kehalised reaktsioonid oleksid olnud tasakaalus. Kui ainult Moritzil oleks olnud jõudu võtta vastu Ilse pakkumine nende lapsepõlveaegse vastastikuse imetluse taasäratamiseks ning vabastada end täiskasvanute poolt pealesunnitud survest.

Kasutades „kui ainult” stsenaariumi, kirjutage sellele näidendile õnnelik lõpp. Uurige kõiki võimalusi, mis on tänapäeva noorte käsutuses ja mis võiksid muuta lõpptulemuse paremaks. See ülesanne nõuab teilt üsna pingsat mõttetööd. Võite kasutada päris palju *kui*-sid: seksuaalharidus koolis; valikud, mis seisavad rasedaks jäänud teismeliste ees; muutunud seisukohad abieluvälise seksi suhtes; Moritzi jaoks vajalik ravi ja muud valikud peale kuulekaks õpilaseks saamise; positiivsem suhtumine kooli ja õpetajate poolt. Mitu valikut oskate veel ise välja pakkuda?

3. ÕPPETÜKK: NÕU JA ABI SAAMISE VÕIMALUSED SISSEJUHATUS TEEMASSE

Rasedus teismeliseeas, vaimse tervise probleemid, keerulised suhted, täiskasvanute ja noorte vaheline mittemõistmine, akadeemiline surve, sotsiaalne aktsepteerimine, bioloogilised muutused ja teave seksuaalsuse kohta – tee teismeliseast täisikka kulgeb üle väga künkliku maastiku. Arusaam teismelistest kui muretutest olenditest haihtub karmi tegelikkuse ees. Küsige ükskõik missuguselt teismeliselt ja ta ütleb teile, et elu võib olla karm, kuid kuna teda peetakse „lapsesks“, ei saa ta selles suhtes eriti midagi ette võtta.

Igal inimesel tuleb läbida periood, mil toimub eneseavastamine, tekivad kahtlused, küsimused ja murdeea kehalised muutused ning kujunevad seisukohad seksi suhtes. Kuid täiskasvanutel on mugavam seda mitte meenutada. Kas mälestused on liiga valusad? Seetõttu tunnevad paljud vanemad end ebamugavalt, kui peavad neid teemasid oma lastega arutama.

Tänapäeval on saadaval palju nõuandeid teismelistele, kuid samuti vanematele ja õpetajatele selle kohta, kuidas teismelisena saada hakkama selle loomuliku arengu raske perioodiga. Kindlasti on infoallikaid palju rohkem kui 19. sajandil. Ilma teadmiste ja valikuteta võivad teismelised teha ebaõige valiku, nagu seda tegid Wendla, Melchior ja Moritz ning isegi Wendla ema, kes valis tollel ajal äärmiselt ohtliku abordiprotseduuri, kartes häbi oma tütre raseduse pärast.

Kelle poole saavad noored pöörduda tänapäeval oma murede korral ja hädaolukorras?

Abistajateks ja toetajateks võivad olla sõbrad, vanemad, kuid ka need, kelle töö on seotud noorte aitamisega.

Nõustamis- ja kriisiabikeskused ning nõustamis- ja usaldustelefonid pakuvad psühholoogilist abi.

Noorte nõustamiskeskused pakuvad mõlemast soost noortele tasuta nõustamist ning teavet seksuaaltervisega seotud küsimustes. Keskusesse on võimalik pöörduda nii individuaalselt kui ka paarina. Keskustes töötavad naistearstid, meestearstid, psühholoogid, ämmaemandid ning sotsiaaltöötajad. Nõustamine hõlmab: rasestumisvastaste vahendite ja **turvaseksi alast nõustamist, rasestumisvastaste vahendite** väljakirjutamist, **oletatava raseduse** või **seksuaalsel teel leviva haiguse (sh HIV)** kindlaks tegemist, arstlikku läbivaatust, nõustamist **arenguga** seotud küsimustes (murdeiga, keha ja suhete muutused), nõustamist **suhte- või seksuaalprobleemide**, seksuaalse identiteedi, seksuaalelu alustamise küsimustes,

Eesmärk

Teadvustamine, missuguseid elulisi oskusi on võimalik koolis õppida.

Nõuanne õpetajale

Selles tunnis puutute kokku hariduse väärtuse küsimusega ning loodetavasti kummutate koos õpilastega eelarvamuse, et koolis õpitul ei ole tegelikult elus erilist väärtust.

Katkend libretost

1. vaatus, 2. stseen, Melchiori laul

Melchior seab kahtluse alla sellise hariduse väärtuse, mis ei anna noortele inimestele teadmisi tegeliku elu kohta.

MELCHIOR: räägivad, et tõde kuskil kirjas
ehitatud kõik maailma sillad
mõtted rasked ja raha võim on selge
ja mida piibel ütleb – kas ei tundu kahepalgne

Harjutus: arutelu

Kui tihti te olete kuulnud sarnast seisukohta: „Milleks peaks mul tarvis minema (näiteks) algebrat? Millal ma seda elus kasutan?”

Tegelikult on nii, et matemaatikas vajalikud oskused, iseäranis need, mis sisaldavad loogilist ja analüütilist mõtlemist, aitavad teid paljudest asjadest mõelda selgemini. Vajadust seostada üht loogilist mõistet teisega tuleb elus ette päris tihti. Kui te seda oskate, tunnete äkki, et elu on läinud igas suhtes palju arusaadavamaks ja kergemaks. Nii et järgmine kord, kui teil tekib kiusatus midagi sellist öelda või kui kuulete kedagi nii ütlemas, pidage seda meeles.

See teema võib olla aluseks huvitavale ja viljakale vestlusele, millesse õpilased ja õpetajad harva laskuvad. **Alustage esimeses lõigus toodud väite tsiteerimisest. Jätkake üldaruteluga mitmesugustel haridusaladel õpitava teabe kohta. Minge edasi õpilaste arvamustega selle kohta, kuidas koolis õpitud oskused aitavad neid elus.** Arutlege ka selle üle, kui palju huvitavamaks muutub elu, kui saate osaleda inimestevahelistes vestlustes, selle asemel et vaikides istuda. Seega toob õppimine esile klassis valitsevad erinevad huvialad, millest saavad hiljem alguse elukutsevaliku teemad. Mis piirab inimeste elu, kel puudub juurdepääs haridusele?

Eesmärk

Õpilased arendavad stressiga toimetuleku, kaasatundmis- ja abistamisoskusi.

Nõuanne õpetajale

Käesolev harjutus arendab tundlikkust kaasinimeste probleemide vastu ning julgustab ühtlasi õpilasi uurima enda stressiga toimetuleku oskusi. Tegemist on tähtsa eluoskusega, sest teismeliste puhul viivad need probleemid tihti traagiliste tagajärgedeni.

NÕU JA ABI SAAMISE VÕIMALUSED

KIRJALIK TÖÖ

Katkend libretost

1. vaatus, 10. stseen

Moritz on eksamil läbi kukkunud. Proua Gabor, kellelt Moritz Ameerikasse sõitmiseks rahalist abi on palunud, lükkab tema palve tagasi. Kui proua Gabor oleks vaid olnud teadlik Moritzi meeleheitlikust olukorrast ja sellest, milleni see viib, proovinuks ta Moritzit võib-olla aidata. Hiljem tõdeb Moritz, et seda kõike on tema jaoks liiga palju ja otsustab sooritada enesetapu.

PROUA GABOR: Moritz, ma olen terve päeva sinu kirjale mõelnud. See liigutas mind tõeliselt. Just see, et sa mõtled minust kui sõbrast. Mul oli muidugi kurb kuulda, et su lõpueksamid ei õnnestunud nii hästi, kui olid lootnud, ja et sa ei saa tuleval sügisel kooliteed jätkata.

Ja siiski, ma pean otsekohele ütlema, et Ameerikasse põgenemine oleks vaevalt mingi lahendus. Ja isegi, kui see oleks, siis ma ei saa pakkuda seda raha, mida palusid.

Harjutus: kirjalik töö

Teismeliste depressioon ja enesetapud kujutavad endast ülisuurt probleemi üle kogu maailma.

Paluge õpilastel mõelda või arutlege koos põhjuste üle, mis võisid viia Moritzi enesetapuotsuseni. Raskused on viinud ta olukorda, milles ta ei suuda enam selgelt mõelda, ja endalt elu võtmine tundub talle ainsa (ja mingis mõttes kergeima) väljapääsuna.

Kirjutage Moritzile isiklik kiri, veenmaks teda loobuma enesetapumõttest. Keskenduge positiivsetele võimalustele ja lahendustele. Pakkuge oma otsest abi ja sõprust. Eelkõige hoiduge hukkamõistust ja kriitikast. Kõige olulisem on, et suudaksite Moritzi „kaljunukilt ära rääkida”, nagu ütlevad hädaabitöötajad enesetapukavatsusega inimeste ümberveemise kohta.

Eesmärk

Abi otsimise ja leidmise oskuse omandamine.

Nõuanne õpetajale

„Kevadise ärkamise“ noortel tegelastel oli küll võimalus üksteisega kõnelda, kuid täiskasvanud valitsesid niivõrd nende elusid, et sellest polnud kuigivõrd abi. Tänapäeval on meil selles osas veidi kergem. Täiskasvanud koos hoolivate teismeliste abiga on loonud noortele võimalused kõneleda oma mõtetest ja muredest nii eakaaslaste kui ka asjatundjatega.

Katkend libretost

1. vaatus, 8. stseen

Melchior kirjutab oma päevikusse noorpõlve katsumustest.

MELCHIOR: Kahekümne seitsmes november. Muret teeb see kohutav ... vanemlik autokraatia keskhariduses ...
... maailm, kus õpetajad – nagu vanemadki – näevad meid pelgalt kui väga toorest materjali kuuleka ja produktiivse ühiskonna jaoks ...

Harjutus: aktiivtöö

Teismeliseiga on vast raskeim aeg inimese elus. Mõned teismelised vajavad mitmesugustel põhjustel rohkem abi kui teised. Melchior näiteks kasutab oma päevikut teatava väljundina oma mahasurutud tunnete jaoks.

Uurige välja ja arutage koos klassis, millise spetsialisti või abi pakkuva asutuse poole on noortel võimalik pöörduda oma kodukohas:

- keha arengu ja seksuaalsusega seotud küsimuste korral;
- uimastisõltuvuse korral;
- lastevastase vägivalla korral;
- seksuaalsel teel leviva nakkuse (sh HIVi) kahtluse korral;
- ootamatu raseduse korral;
- koolikiusamise korral;
- depressiooni korral;
- söömishäire kahtluse korral.

Isegi kui õpilased on kidakeelsed enda probleemidest rääkimisel, võib usaldusväärse täiskasvanuga teiste omaealiste probleemide jagamine olla suureks abiks ka nende endi murede lahendamisel, mille olemasolust nad polnud võib-olla teadlikudki.

SALAJANE KOHT

Katkend librestost

1. vaatus, 5. stseen

MELCHIOR (*Uskumatult.*): Wendla Bergman?! Nagu okstelt pudenenud haldjas. Mida sa teed siin ihuüksi?

WENDLA: Ema kääritab noort veini. Ma mõtlesin, et üllatan teda mõne varjulillega. Ja sina?

MELCHIOR: See on mu lemmikkoht. Salakoht – mõtisklemiseks.

Kodune ülesanne

Melchior nimetab metsas asuvat lemmikkohta „oma salajaseks paigaks”. Seda paika iseloomustab eraldatus, nii et Melchior võib seal „kaugeneda kõigest”; seal võib ta mõelda ja arutleda oma elu üle. See on koht, mida ta võib nimetada omaks ja millest keegi teine ei tea.

Kas ka teil on selline „oma paik”? Ei ole? Võib-olla peaksite endale selle leidma? Vahel aitab just vaikus ja üksiolemine rasketest hetkedest paremini üle saada. Kui teil selline koht seni puudub, **võtke oma koduseks ülesandeks valida välja sobiv paik ja hoidke see ainult iseendale**. Siis on teil päris oma „salajane koht”.

TEHKE MIDAGI TEISTE HEAKS

Katkend librest

1. vaatus, 5. stseen

WENDLA: Noh, hommik algas imeliselt. Meie noortegrupp viis päevatöölise lastele korvidega toitu ja riideid.

MELCHIOR: Ma mäletan, kui me seda koos tegime.

WENDLA: Sa oleks pidanud nende pilke nägema, Melchior. Me muutsime nende päeva palju helgemaks.

MELCHIOR: Ma olen sellele tegelikult päris tihti mõelnud.

WENDLA: Päevatöölisele?

MELCHIOR: Meie väikestele heategudele. Mis sa arvad, Wendla, kas meie pühapäevakooli tegemised võivad tõesti midagi muuta?

Kodune ülesanne

Ülaltoodud tekstikatkend näitab, et vaatamata probleemidele, millega muusikali tegelased maadlevad, hoolivad nad siiski ka teistest inimestest. Mõned psühholoogid usuvad, et vaimse tervise võti peitub just soovis väljuda oma probleemide ringist ja aidata teisi. Millal te viimati tegite midagi kellegi teise heaks? Võib-olla asub teie läheduses mõni heategevuslik asutus, mis saaks kasutada teie abi. **Tehke natuke vabatahtlikku tööd teiste heaks** ning kindlasti tunnete, kui hästi see teile mõjub!

4. ÕPPETÜKK: SEKSUAALHARIDUS

SISSEJUHATUS TEEMASSE

19. sajandil ei kuulunud seksuaalharidus kooli õppekavasse. Haridussüsteem juhindus tolle aja ühiskondlikest normidest, mis põhinesid arusaamadest selliste teemade vältimise vajadusest ja seepärast puudusid koolist seda tüüpi vestlused. Juurdepääsu puudumine vajalikule teabele põhjustab paratamatult ka näidendis „Kevadine ärkamine” esinevaid traagilisi konflikte. Moritz palub Melchiori rääkida endale kõigest, mida too seksist teab, ja Melchiori poolt Moritzile saadetud kirja avastamise tulemuseks on Melchiori koolist väljaheitmine.

Tolle ajastu noored ei saanud sellistes küsimustes abipalvega täiskasvanute poole pöörduda. See ilmneb ka situatsioonist, kus Wendla pärib oma emalt lastesaamise kohta. Ema hiilib küsimuse sisust kõrvale, jättes küsimuse tegelikult täiesti vastamata. Seepärast on Wendla täielikus teadmatuses, et vahekorra Melchioriga on võimalik rasedaks jääda. Kui koolis ja kodus oleks antud vajalikku seksuaalteavet, oleks Wendla võib-olla otsustanud hoiduda seksuaalvahekorra Melchioriga.

Niisugune seksuaalteabe vältimine võib tänapäeval tunduda täiesti naeruväärne, kuid tolleaegsele ühiskonnale oli omane eitada inimese seksuaalsust seda teemat lihtsalt vältides. Näidendis „Kevadine ärkamine” väldivad täiskasvanud noorte seksuaalse eneseavastamisega seonduvaid küsimusi ja tegusid, kasutades selle kohta väljendeid nagu „räpane”, „halb” ja „ebapuhas”. Pole siis ime, et niisuguses allasurumise õhkkonnas tekitas teismelise tütarlapse rasestumine sellise häireolukorra. Wendlast saab tegelikult ühiskonna heidik, tema tulevikku ühiskonna liikmena, tema seisukohti aegade ja kogu elu kohta ähvardavad jõud, mille üle tal puudub voli. Wendla ema, nagu nõuab tolleaegne üldine ühiskondlik arusaam, ei võta endale raseduse eest mingit vastutust.

Tänapäeval on seksuaalharidus noorte jaoks üha kättesaadavamaks muutunud. Maailma Terviseorganisatsiooni hinnangul peab seksuaalharidus olema laia teemaderingiga ja mõtestama seksuaalsust ennekõike kui positiivset, inimest ja tema suhteid rikastavat elu osa. Seksuaalharidus algab varases lapseas, jätkub teismelise- ja täiskasvanueas. Seksuaalharidust nähakse tänapäeval ennekõike kui laste ja noorte inimõigust, see toetab nende seksuaalset küpsemist; annab järk-järgult teadmisi, oskusi ja positiivseid hoiakuid, et mõista ja nautida oma seksuaalsust; oskusi luua ja hoida turvalisi ja rahuldustpakkuvaid lähisuhteid; et olla võimeline vastutama enese ja teiste seksuaaltervise eest. Seksuaalharidusel leitakse olevat kaugeleulatuvat mõju kui esmapilgul tundub – see võimaldab inimestel teha valikuid, mis rikastavad nende elu ja toetavad õiglasema ja teisi inimesi arvestava ühiskonna kujunemist.

KEVADINE ÄRKAMINE

Laiapõhjaline seksuaalharidus katab suure teemaderingi – seksuaalsuse tähendus inimese elus, murdeiga ja seksuaalne areng, sõprus ja lähedased suhted, suhtlemisoskused, pereplaneerimine, soostereotüübid ja nende seos tervisega, seksuaalsed õigused, seksuaalsus meedias, seksuaalne mitmekesisus jpm.

Seksuaalsusest noortega rääkimine võib mõnikord leida vastuseisu, sest kardetakse noortes tekitada liigset huvi varase seksuaalelu vastu. Uuringud näitavad aga, et laiapõhjaline seksuaalharidus pigem lükkab seksuaalelu alustamise hilisemasse vanusesse, vähendab seksuaalpartnerite arvu ning suurendab kondoomi ja teiste rasestumisvastaste vahendite kasutamist.

Eesmärk

Õpilased mõistavad avameelse arutelu osatähtsust inimese seksuaalsuse mõistmisel.

Nõuanne õpetajale

Teismelised räägivad seksuaalsusest omavahel, kuid väldivad tihtipeale selliseid teemasid vestluses täiskasvanutega. Nii et vältimine pole üksnes täiskasvanute probleem. On oluline, et teismelised tunneksid, et nad võivad seksuaalsusest avameelselt kõnelda.

Katkend libretost

1. vaatus, 1. stseen

Wendla ema väldib oma tütre küsimusi inimese soojätkamise kohta.

WENDLA: Aga sa ei kujuta ometi ette, et ma usun ikka veel kurge?

PROUA BERGMAN: Ausalt, ma ei mõista, millega ma sellise vestluse olen ära teeninud. Ja veel sellisel päeval! Mine, pane riided selga, laps.

WENDLA: Ja kui ma praegu välja jookseks ja Gregorilt küsiks? Meie korstnapühkijalt ... ?

PROUA BERGMAN: Olgu, ma räägin sulle kõik ära. Aga mitte täna. Homme. Või ülehomme.

Harjutus: arutelu

Seksuaalteemaliste küsimuste vältimine on alati takistanud teismelisi neid teemasid mõistmast ja mõistlikke otsuseid tegemast. **Alustage õpilaste omavahelisest vestlusest teemal, kas nende arvates võiks seksuaalharidus aidata inimestel lahendada selleteemalisi küsimusi.** Kõik arvamused on teretulnud. Rõhutada tuleb hariduse tähtsust teadmiste omandamisel meie kehade töötamise kohta, ning et selliste asjade õppimine ei tähenda mingil juhul loobumist isiklikust moraalsest või eetilistest väärtustest, kui kõne all on tähtsate otsuste tegemine. Julgustage kõiki õpilasi osalema ja väljendama rahulikult oma arvamust selles küsimuses. Veenduge selle vestluse käigus, et just Wendla teadmatusest oli see, mis viis temapoolsete halbade otsuste ja lõpuks traagiliste tagajärgedeni.

KASULIKKE LINKE

Noorte nõustamiskeskused, seksuaaltervisealane nõustamine internetis:

www.amor.ee

Eesti Seksuaaltervise Liit:

www.estl.ee

Teave seksuaalsel teel levivate nakkuste ja HIVi kohta:

www.hiv.ee

Teave spetsialistidele erinevatel terviseteemadel sh seksuaaltervis:

www.terviseinfo.ee

Teave seksuaalvähemuste kohta:

www.omakeskus.ee

Noormeeste terviselehekülg:

noorte.kliinik.ee

Nõu ja abi vaimse tervise küsimustes:

www.lahendus.net

www.lapsemure.ee

www.lasteabi.ee

www.eluliin.ee

www.usaldus.ee

Materjali tõlkimisel, koostamisel ja toimetamisel osalesid Eesti Seksuaaltervise Liit, Tervise Arengu Instituut ja NUKU teater.

*Kujundas Maite Kotta
NUKU teatri „Kevadise ärkamise“ proovifotode autor Ave Kaing-Kaabel*

www.nuku.ee